

Lagt fyrir 392. fund velferðarráðs 3. febrúar 2021

VEL2021010038

RÁ/at/hjb

Minnisblað

Viðtakandi: Velferðarráð

Sendandi: Regína Ásvaldsdóttir

Efni: *Reglur Reykjavíkurborgar um stoð- og stuðningsþjónustu fyrir fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir.*

I. Lagagrundvöllur

Með lögum, nr. 37/2018, voru gerðar viðamiklar breytingar á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991. Í meðfylgjandi drögum að reglum um stoð- og stuðningsþjónustu fyrir fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir er fjallað um útfærslu á þjónustu sem sveitarfélögum er skylt að veita, **sbr. 25.-27. gr. og XI. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991 og 1.-3. tl. og 5. tl. 8. gr. laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018.**

Í **25.-27. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991**, er að finna ákvæði þar sem kveðið er á um stuðningsþjónustu (áður nefnd félagsleg heimþjónusta). Markmið stuðningsþjónustu er að aðstoða og hæfa notendur sem þurfa aðstæðna sinna vegna á stuðningi að halda við athafnir daglegs lífs og/eða til þess að rjúfa félagslega einangrun. Stuðningsþjónusta skal stefna að því að efla viðkomandi til sjálfsbjargar og gera honum kleift að búa sem lengst í heimahúsi, sbr. 25. gr. fyrrgreindra laga. Meðal breytinga í lögum nr. 37/2018 var að einnig skuli veita aðstoð utan heimilis en ekki eingöngu inni á heimilinu eins og áður var. Þá voru sett almenn viðmið um að þjónusta samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga geti numið allt að 15 klukkustundum á viku en um aukna þjónustupörf fer samkvæmt lögum um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018.

Í **8. gr. laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018**, er fjallað um stoðþjónustu (áður nefnd stuðningsþjónusta) og þær þarfir sem hún skal miðast við. Um er að ræða þá þjónustu sem fötluðu fólki er nauðsynleg til þátttöku í samfélaginu

án aðgreiningar þannig að það standi til jafns við aðra og að komið verði í veg fyrir félagslega einangrun þess.

II. Efni reglnanna

Til einföldunar er lagt til að orðið stuðningur verði notað yfir stuðningsþjónustu samkvæmt lögum um félagsþjónustu, nr. 40/1991 og stoðþjónustu samkvæmt lögum um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018. Jafnframt er orðið stuðningur notað yfir þá þjónustu sem umræddar reglur fjalla um.

Í meðfylgjandi drögum að reglum um stoð- og stuðningsþjónustu fyrir fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir er kveðið á um þann stuðning sem veittur er einstaklingum, bæði innan og utan heimilis. Í 3. gr. reglnanna er að finna skilgreiningar á þeim þjónustubáttum sem um ræðir.

Í 4. gr. reglnanna er að finna almenn skilyrði fyrir því að umsókn um stoðþjónustu verði samþykkt. Þá þarf umsækjandi að uppfylla ákveðin skilyrði samkvæmt mati á stuðningsþörf, sbr. 6. gr. reglnanna. Mat á stuðningsþörf er gert í samvinnu við umsækjanda og tekur mið af þörfum hans fyrir stuðning í daglegu lífi vegna fötlunar til að geta lifað í samfélaginu án aðgreiningar og til að koma í veg fyrir einangrun hans. Við mat á stuðningsþörf og við forgangsröðun umsókna er m.a. litið til eftirfarandi atriða til að fá heildarmynd af stuðningsþörfum umsækjanda:

- a) Þarfa umsækjanda fyrir stuðning.
- b) Færni/getu og styrkleika.
- c) Félagslegra aðstæðna og félagslegs tengslanets.
- d) Samfélagsþátttöku, valdeflingar og virkni.
- e) Hvaða afleiðingar töf á veitingu stuðnings hafi fyrir umsækjanda.
- f) Annars veitts stuðnings.

Lögð er áhersla á að vinna við matið og val á stuðningi fari fram í samvinnu við umsækjanda og taki mið af þörfum hvers og eins. Markmið stuðningsþjónustu er að aðstoða fatlaða einstaklinga sem þurfa vegna aðstæðna sinna á stuðningi að halda við athafnir daglegs lífs, sjálfstætt heimilishald, stuðning við foreldrahlutverk, samfélagslega þátttöku og til þess að koma í veg fyrir félagslega einangrun. Við framkvæmd stuðningsins skal hafa að leiðarljósi hugmyndafræðina um sjálfstætt líf og stuðning við notendur til sjálfshjálpar. Að mati loknu raðast umsóknir í forgangsröð á grundvelli viðmiða sem tilgreind eru á fylgiskjali 2 með reglum þessum, sbr. 1. mgr. 8. gr. reglnanna. Ef fyrirsjáanlegt er að stuðningurinn geti ekki hafist innan þriggja mánaða skal umsóknin sett á biðlista. Upplýsa skal umsækjanda um áætlaða lengd á biðtíma og hvaða stuðningur standi honum til boða á biðtímanum, sbr. 1. mgr. 3. gr. reglugerðar um biðlista, forgangsröðun og úrræði á biðtíma eftir þjónustu, nr. 1035/2018, sbr. 2. mgr. 8. gr. reglnanna.

Samkvæmt 7. gr. reglnanna skal útfæra samþykktan stuðning í samvinnu við umsækjanda með gerð sérstakrar stuðningsáætlunar, áætlunar máls og/eða einstaklingsbundinnar þjónustuáætlunar. Þar skal m.a. koma fram tilgangur með stuðningi, hvernig settum

markmiðum með stuðningi skuli náð, gildistími samþykkrar umsóknar, hvers konar stuðningur verði veittur, umfang stuðnings, verkefni og vinnutilhögun.

Samþykkja skal stuðning í fyrsta sinn til þriggja mánaða og meta fyrirkomulagið að þeim tíma loknum. Meta skal árangur af stuðningi eigi sjaldnar en á 12 mánaða fresti og í kjölfar þess skulu gerðar viðeigandi breytingar eða stuðningi lokið, sbr. 1. mgr. 11. gr. reglnanna. Þegar breytingar verða á högum og aðstæðum skal endurmeta stuðningsþörf og ef hún er viðvarandi þarf ekki að sækja um að nýju heldur ber að endurnýja áætlun á tveggja ára fresti í samráði við notanda, sbr. 2. mgr. 11. gr. reglnanna.

Í 9. gr. reglnanna er að finna ákvæði um gjaldtöku en greitt er fyrir stuðningsþjónustu, þ.e. stuðning við heimilishald og heimsendan mat, samkvæmt gildandi gjaldskrá sem samþykkt er á fundi velferðarráðs árlega, sbr. 4. mgr. 26. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991. Undanþegnir gjaldskyldu eru þeir sem einungis hafa tekjur samkvæmt framfærsluviðmiði Tryggingastofnunar ríkisins eða þar undir. Þeir sem hafa tekjur umfram tekjur frá Tryggingastofnun ríkisins eða samsvarandi fjárhæð greiða aldrei hærrí upphæð fyrir þjónustu en sem nemur 50% af umframtekjum. Taka ber fram að hér er ekki um breytingu að ræða eða viðbótargjaldtöku. Um er að ræða óbreytt fyrirkomulag frá núgildandi reglum.

Samkvæmt 10. gr. reglnanna er stuðningur veittur að jafnaði á milli kl. 07:00 og 24:00. Almenn er stuðningur veittur á dagvinnutíma á virkum dögum. Í þessu sambandi er rétt að benda á 3. mgr. 10. gr. reglnanna en þar segir að almennt sé þjónustan veitt í formi innlita eða stuttrar viðveru en ekki er gert ráð fyrir stöðugri viðveru nema hjá þeim einstaklingum sem þurfa alltaf eftirlit og stuðning.

Í V. kafla reglnanna eru ákvæði sem lúta að kostnaði vegna stuðnings, ferðafyrirkomulagi og lyklotkun þegar þjónusta er veitt samkvæmt reglum þessum. Þá er einnig að finna ákvæði er lúta að vinnuaðstæðum starfsfólks. Kveðið er á um að aðstæður á heimilum skuli vera í samræmi við lög um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum. Þá er einnig kveðið á um að ef öryggi starfsfólks sé ógnað á heimilinu geti þurft að fresta stuðningi á meðan unnið er í málinu og úrbætur gerðar.

Í VI. kafla reglnanna er að finna ákvæði um málsmeðferð og eru þau ákvæði sambærileg öðrum reglum sem gilda um þjónustu sem velferðarsvið Reykjavíkurborgar veitir, þó með þeirri viðbót að kveðið er á um viðeigandi aðlögun í 16. gr. reglnanna. Þar segir að við alla vinnslu og meðferð umsókna samkvæmt reglum þessum skal tryggja að viðeigandi stuðningur, aðstoð og leiðbeiningar séu veittar til að einstaklingur geti nýtt sér stuðning. Felur þetta m.a. í sér að stuðningur og upplýsingar séu settar fram á því formi sem viðkomandi einstaklingur getur nýtt sér, tryggt sé að hann komi sínum sjónarmiðum á framfæri og sé kynntur réttur sinn til að vísa máli sínu lengra telji hann þörf á.

Í drögum að reglunum er að finna tvö bráðabirgðaákvæði. Það fyrra lýtur að því að umsóknir sem samþykktar voru í gildistíð eldri reglna halda gildi sínu í allt að 24 mánuði eftir gildistöku reglna þessara. Á þeim tíma fer, eftir atvikum, fram endurmat á umsóknum eða þær falla úr gildi ef ekki er lengur þörf fyrir stuðning. Síðara bráðabirgðaákvæðið kveður á um það að vinnu við gerð reglna um notendasamninga skuli lokið eigi síðar en 1. mars 2022.

III. Helstu breytingar

Núgildandi reglur um stuðningsþjónustu í Reykjavík voru samþykktar á fundi velferðarráðs þann 30. maí 2012 og á fundi borgarráðs þann 7. júní 2012. Í framangreindum reglum er stuðningsþjónusta skilgreind með eftirfarandi hætti:

- Liðveisla: Félagslegur stuðningur vegna samfélagsþátttöku út frá forsendum og markmiðum hvers og eins.
- Frekari liðveisla: Aðstoð vegna aukinna þjónustuparfa sakir fötlunar.

Lagt er til að þjónusta fyrir fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nefnist nú einu orði stuðningsþjónusta eða stuðningur, hvort sem um er að ræða stuðningsþjónustu samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, eða stoðþjónusta samkvæmt lögum um fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018.

Í núgildandi reglum um stuðningsþjónustu í Reykjavík er mati á stuðningsþörf þannig háttað að í öllum þáttum þess er að finna stigagjöf sem felur í sér hversu mikla þörf umsækjandi hefur fyrir þjónustu eða aðstoð í klukkustundum. Helsta breytingin sem lögð er til með nýjum reglum, fyrir utan heiti á ýmsum hugtökum og skilin á milli stoð- og stuðningsþjónustu, felast í því að ríkari áhersla verður lögð á samvinnu við umsækjanda um það hvers konar stuðningi umsækjandi þurfi á að halda. Horfið verður frá því að stuðningsþörf sé metin á grundvelli stiga sem ákvarða ákveðinn fjölda klukkustunda sem umsækjandi á rétt á að fá. Ný nálgun er talin geta mætt stuðningsþörfum umsækjenda betur og veitt meiri sveigjanleika. Áhersla er lögð á að einfalda alla umsýslu varðandi umsóknir og samþykktar umsóknir til hagsbóta fyrir umsækjendur. Þá er einnig lögð mikil áhersla á stafrænar lausnir.

Í drögum að reglum þessum er kveðið á um að stuðningur sé almennt veittur milli kl. 07.00 og 24.00. Um er að ræða hefðbundinn vökutíma einstaklinga og því er almennt ekki gert ráð fyrir að veitt sé næturþjónusta nema í sérstökum tilfellum.

Umsagnir hagsmunaaðila

Umræða um reglurnar hefur farið fram á samráðsfundum með hagsmunaaðilum til að undirbúa drög að reglum en formlegu samráði er ólokið. Auk ofangreinds hefur verið unnið að reglunum með starfsfólki þjónustumiðstöðva. Lagt er til að drögin verði send hagsmunaaðilum til umsagnar.

IV. Gildistaka

Lagt er til að reglur um stoð- og stuðningsþjónustu fyrir fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir taki gildi þann **X. mánuður 2021**.